

spodobilo bi se, da bi ga domačini bolje podpirali, nego so ga do zdaj. Kako o njegovem zborniku sodijo nemški učenjaki, o tem svedoči pismo berlinskega prof. Wattenbacha, ki piše g. Šumiju tako: „Hochgeehrter Herr! Ihre Bemühungen um die Heimathkunde sind ohne Zweifel sehr verdienstlich, um so mehr, weil sie durch die Nationalitäts-Verhältnisse sehr erschwert werden. Es würde aber überall grosse Schwierigkeit machen, wenn nicht unmöglich sein, für eine solche Publication, welche doch immer nur einer geringen Anzahl geniessbar und verständlich sein kann, zahlreiche Abonnenten zu finden. Ich habe im „Neuen Archiv“ auf Ihre Publication aufmerksam gemacht und bin gern bereit es durch Praenumeration zu unterstützen.“

Berlin 14. April 1883.

W. Wattenbach m. p.

Plemeniti Preširni. — V 3. zvezku letošnjega „Ljubljanskega Zvona“ na 208. strani sem objavil, da se je nahajala v prvi polovici 18. stoletja neka plemenita rodovina Prešern, z naslovom „zum Heldenfeld“. Naslov „zum Heldenfeld“ označuje baje junaštvo prvega pridobitelja tega naslova, ker ne morem najti kraja s tem imenom. Na pokopališči fare Brezoviške pri Ljubljani pa nahajamo nagrobni kamen z naslednim napisom: Hier ruhen Herr Johann Prešern, gestorben am 17. Juni 1814 und dessen Gattin Frau Maria Prešern, gestorben am 12. November 1837. Gewidmet von ihrem dankbaren Sohne Franz Prešern, Ritter von Heldenfeldt. Oče tega Franca Prešerna je bil navaden kmet in kakor sem zvedel, nekje pri Lescah na Gorenjskem doma. S prebrisanostjo in marljivostjo sta si Janez in za njim Franc veliko premoženje (okoli 80 tisoč forintov) pridobila. Franc je imel dva sina in hčer. V zadnjo se je zaljubil neki častnik plemenitaš, in ker se ni mogel s kmetico zaročiti, dasi tudi je gosposko obleko nosila, zato je posređoval, da je nje oče plemenitaštvo zadobil.

Iz naslova je razvidimo, da je prva rodovina plemenitašev izmrta in da je bil stari naslov novi rodovini podeljen. Prvi plemenitaši Prešerni niso imeli dežlanstva. Visokočestiti gospod župnik iz Brezovice pa mi je o tem naslednje vrstice podal: „Plemenit je še le Franc Prešern okoli leta 1863. postal, bil je velik posestnik na Brezovici pri Škandru, leta 1848. je posestvo prodal ter se v Gradec, pozneje na Dunaj preselil; ali še živi, ni mi znano.“ Od družega vira sem zvedel, da sta ga njegova sinova ob vse premoženje spravila, da je po polnem obubožal in da se že deset let ne vé, kje zdaj biva.

Fr. Šumi.

Zavratnica-Cravatte. V preizverstni Weigandovi knjigi „Deutsches Wörterbuch“, Giessen, 1878, I. Th. čitamo na 334. strani to zanimljivo drobtinico: „die Cravatte (v = w), Pl. — n: steife Halsbinde. — Früh im 18. Jahrh.; das franz. die cravate, welches in der ersten Hälfte des 17. Jahr. gebildet aus dem Volksnamen Cravate, Cröate, (älter nhd. Krabat), indem man von den Kroaten jene Halsbekleidung entlehnte, weshalb sie auch ital. croáta neben die cravatta heisst.“

Hrvatje smejo ponosni biti, da so omikanemu svetu dali jednega najimennitnejših in najelegantnejših delov človeške obleke.

Hrvaška književnost. — Znani nabiralec narodnega blaga, Vuk Vrčević, izdal je v Dubrovniku „narodne basne“, ki jih je nabral po Boki, Črni Gori, Dalmaciji in Hercegovini. Cena tej prezanjmljivej knjižici je 50 nv. — I. Despot je iz angleškega preložil imenitni poučni spis „Značaj“ od S. Smilesa. Hrvaški

prenesli na krasno brdo Stražilovo v Sremu ter pokopali v domačo zemljo, katero so srbski rodoljubi prinesli iz vseh pokrajin srbskih. Zdaj hoče tudi kraljevska vlada srbska na svoje stroške telesne ostanke slavnega osnovega slovstva Vuka Štefanovića prenesti v Beligrad. In v „Slovinci“ čitamo, da se je tudi v Dalmaciji osnoval odbor, ki sklada novce, da se genialni pripovedovalec Štefan Ljubiša iz Marksovega pokopališča prevêde v svoje rojstveno mesto Budvo v Dalmaciji. Gotovo se tudi Čehi skoraj spomnijo svojega Kollarja. Samo na našega velikega Kopitarja nihče ne misli! Kaj res naša slovenska domovina ne zmôre kopice rodoljubov, ki bi osnovali odbor ter zložili in nabrali nekoliko stotin, da bi se Kopitar, velikan učenosti, dika in ponos vsega naroda slovenskega, pokopal v sveti domači zemlji v Ljubljani? Večna sramota vsemu narodu našemu, ako pusti, da bodo čez grob jednega največjih sinov matere Slave vozili dunajski fijakerji ter umrjoči prah njegov teptala konjska kopita dunajska!

Poziv! Slovanska vseučiliška mladež na Dunaji po posebnem, v to svrho sestavljenem odboru, je sklenila, da se preda pri svečanosti, ki se bode vršila koncem novembra t. l. na čast 70letnice g. dvornega svetnika in prof. dra. Fr. viteza Miklošiča, jubilarju med drugim tudi album njegovih učencev in slavistov v obče. — Prosijo se tedaj vsi gospodje slavisti, kakor tudi vsi nekdanji učenci g. prof. Miklošiča, da blagovolijo poslati svoje fotografije v vizitnem formatu in s svojeročnim podpisom pod naslovom: Akademicki spolek, Wien VIII., Neudeggergasse 23, in sicer kar najhitreje, da se odbor more skoraj odločiti za obseg albuma. — Ob enem goji odbor prijetno nado, da z obzirom na osobo in prevelike zasluge jubilarja nijeden slavist ne bode zamudil prilike, da izrazi svoje spoštovanje največjemu živečemu slavistu ter pripomore s tem k povečanju te slavnosti.

Ker bo pa album in njega ukras prouzročil mnogo stroškov, prosi se, da se priloži fotografiji prostovoljen donesek.

Na Dunaji 1. avgusta 1883.

za slavnostni odbor:

Jaroslav Kalandra, l. r.,
tajnik.

Dr. Lecejewsky, l. r.,
predsednik.

Plemeniti Preširni. (Popravek.) Moje poročilo v 6. številki „Ljubl. Zvona“ je prišlo v roke gospe St v Ljubljani, in ker je ta gospa sestričina še zdaj na Dunaji živečega Frana pl. Prešerna ter je v svoji mladosti mnogokrat obiskala Prešernove pri Škandru, zato je na tanko poučena o tej rodovini. Ona pripoveduje: Janez Prešern, doma nekje okoli Brezja na Gorenjskem, je bil voznik in se je poročil z vdovo Marijo Pezdir-jevo katéra je imela omenjeno posestvo pri Škandru. Njegov sin Franc pa je bil poročen z neko Kotnikovo z Vrhnike. Francjev strijc, Janezov brat, je bil véliki kupec v Trstu in je okoli 1845. leta umrl, ter zapustil Francetovim trem sinovom vsakemu čez dvakrat sto tisočij in štirim hčeram vsaki po petindvajset tisočij goldinarjev. Že Janezov brat je mnogo potrosil, da bi bil udobil plemenitaštvo, pa ni šlo. — Bogastvo je Frana Preširna vvedlo v mogočne rodovine, tako da je naposled res bil po-

vzdignjen v plemeniti stan. Z njegovo lepo hčerjo „Mimi“, ki se je na Dunaji odgojevala, poročil se je častnik cesarske garde, grof Mamek s Tirolskega, še predno je bil oča plemenitaž. Zdaj še živé na Dunaji: oče, hči Amalija in dva sinova, od teh je Henrik poročen z baronovko Dingelstädt; tretji sin Jean pa je rentier v Trstu.

Fr. Šumi.

Slovenščina v 15. stoletji. Med starimi knjigami farnega arhiva Kranjskega, ki so bile na ogled postavljene v bivši deželni razstavi v Ljubljani, nahaja se tudi evangelistarij, pisan na pergamentu. Na zadnjem listu te knjige je razven neke znane latinske himne zapisan sledeči načrt homilije v slovenskem jeziku:

„Kaye nam preti seni sastopity kyr ye sa našega gospudy tekla, tu ye sy eden sakotery tschlovcek kyr nych gryche gerywaja te isty sa nasega gospody teka ymuga prose ab nych tschyr kyr ye obyeta stem chuditschem, tu ye nega dusitza, taye obyeta istim naglaenich grichem taku ye nam prositi ynu sa nasemo gospodi iz vlissem ny ynu iz pravo andochto moliti ab nassa tschir tu ye nasa dusitza ta ye an lediga od nych gricho yun ye pelay posem slabem lebn tu vetsno gnado kyr nikoli gantza yma, amen.“

Po pisavi se dá soditi, da so te vrstice zapisane bile v 15. stoletji, in po jeziku, da je pisatelj moral biti Nemec ali Italijan. Knjiga je prišla prej ko ne iz Zatiškega samostana v Kranjski arhiv.

A. K.

Nova knjiga Trubarjeva. „Ljubljanski Zvon“ je v svojem 7. letošnjem zvezku str. 478. objavil novo bibliografično najdbo, češ, da se je „do zdaj neznana knjiga Trubarjeva“ našla letošnjo pomlad v vseučiliški knjižnici v Gradcu; tej knjigi naslov je CATEHISMVS SDVEIMA ISLAGAMA i. t. d. — To nekoliko netočno poročilo je prinesel potem tudi hrvaški Vienac v svoji 29. št. str. 476. — Na to pa se je v naslednji 30. št. rečenega lista str. 492. oglasil g. Ivan Milčetić iz Varaždina z naznanilom, da je tudi on, „putujući jesenskih praznika 1882. po primorskih stranah, našao jedan primjerak istoga djela (sc. Catechismus s dveima islagama) dakle nješto prije, nego li je nadjen onaj u Gradcu.“ — Zdi se nam, da se ne treba naticati o tem, kateri izvod je bil prej najden, graški ali Milčetićev; dovolj bodi, da sta se našla. — Povedano bodi le to, da je bilo Zvonovo poročilo netočno v tem, ka pravi: da se je našla knjiga letošnjo pomlad. — Le poročevalec Zvonov jo je zasledil stoprav letošnjo pomlad (t. j. bilo mu je o njej povedano): knjiga se je našla pa že mnogo prej; dokaz temu, da jo je g. prof. Krek v svoji razpravi: „O novoslovenskem rokopisu zgodovinskega društva koroškega“ (Kres I. 1881., št. 3., str. 179. opazka 4.) že citiral. — Ob enem bodi omenjeno, da treba bibliografičnih starin najdbo markantneje poudarjati nego se je to v dotični Kresovi opazki zgodilo, kajti ni ga kmalu tako paznega čitatelja, ki bil zasledil, da je ondu govorjenje o kaki novi Trubarjevi knjigi. — Važno pa je vendar, da se kaj tacega razširi — in „Zvonovo“, če tudi v rečeni točki netočno poročilo, imelo je le ta namen, dotično najdbo razglasiti. Ob enem javlja g. Milčetić v rečenem naznanilu, da je dobil več družih knjig iz dotične dobe, n. pr.:

V svesti sem si, da bode vsak slovenski glasbenik radostno segel po teh napevih, katere razven glasbene vrednosti priporoča tudi lep in jasen tisk.

Danilo Faigelj.

Slovenski glasnik.

Slika pesnika Simona Gregorčiča, katero je po fotografiji v les vrezal Ivan Patočka v Pragi ter natisnila na fin angleški papir „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani, dobiva se po 20 kr. (s pošto po 25 kr.) izvod v omenjeni tiskarni. V okvir dejana bode lepšala vsako slovensko hišo.

Odlikovana pisatelja slovenska. Gospod šolski ravnatelj Andrej Pra-protnik, urednik „Učiteljskega Tovariša“, prejel je od presvetlega cesarja zlati križ s krono, in g. c. kr. vadniški učitelj Ivan Tomšič, urednik „Vrtca“, zlati križ. Zaslужnima pisateljema slovenskima čestitamo iz vsega srca na tem odlikovanju.

Miklošič in Hrvati. Poslanica hrvatskemu akademskemu društvu „Zvonimir“ v Beču. Napisal Matija Murko, t. č. predsednik akad. društva „Slovenija“ na Dunaji. Ponatisneno iz „Slovenskega Naroda“. Natisnila „Narodna Tiskarna“; založil Božidar Raič, v Ljubljani 1883, 8, 35 str. — Ta knjižica, katero smo oznanili že v zadnjem listu, dobiva se pri g. župniku B. Raiči pri Sv. Barbari v Halozah (via Ptuj) po 12 kr. izvod.

Plemeniti Preširni. „A Giorgio Preschern negoziante integerrimo che pio e benefico visse anni 75 sino al Di 31 luglio 1847. Grobnica na tržaškem pokopališči ima ta napis, katerega mi je te dni g. Lovro Žvab iz Trsta poslal. (Prim. „Ljub. Zvon“ III, 605.) Fr. Šumi.

G. Bogišič, največji zdanji učenjak v stvarih slovanskih pravnih običajev, pisal je pred nekoliko tedni Slovincu, g. G. Križniku v Motniku iz Pariza: „Poštovani Gospodine! Pred 10—12 danâ primih Vaš rokopis s odgovorima na moj stari naputak. Vaši me odgovori veoma obradovali, jer su oni prvi, koje dobih iz zemalja, u kojima žive Slovenci; primite dakle za Vaš rodoljubni trud moju najiskreniju blagodarnost“.

G. Matevž Vodusek, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani, izdal je astronomično knjigo: *Neue exacte Methode für die Bahnbestimmung der Planeten und Kometen nebst einer neuen Störungstheorie*, Laibach, Ig. v. Kleinmayr und Fed. Bamberg, 1883, 8°, V + 162. Sodbo o njej prepuščamo strokovnjakom. Že poprej je dal prof. Vodusek na svetlo te knjige: *Bestimmung der Zeit, des Meridians und der geographischen Breite eines Ortes, Bestimmung absoluter Höhen und der Declination der Gestirne*. Nach theilweise neuen verbesserten Methoden und Formeln, 1878, 8°, 28 str. — Dalje: *Neue Methode für die Berechnung der Sonnen- und Mondparallaxe aus Planeten-Vorübergängen und Sonnenfinsternissen*, 1879, 8°, 28 str. — Naposled: *Beiträge zur praktischen Astronomie*, 1880, 8, 40 str.

Archiv für Heimatkunde. Zadnje pole I. zvezka tega zgodovinskega zbornika so prišle pred nekoliko tedni na svetlo; obsezajo več zanimivih listin iz l. 1282 in 1283., zgodovinskih drobtin in razprav, izmed katerih omenjamo posebno spis vseučiliškega profesorja dr. Arnolda Luschina: „Siegel und Wappen